

Projekt

z dnia 12 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W OZORKOWIE**

z dnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Gminy Miasto Ozorków na lata 2023-2025

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 5 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572, poz. 1463, poz. 1688) art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 poz. 2123) oraz § 2 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480) Rada Miejska w Ozorkowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Gminy Miasto Ozorków na lata 2023-2025 w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Sprawozdanie z realizacji Programu Burmistrz Miasta Ozorków przedstawi Radzie Miejskiej w Ozorkowie do dnia 30 kwietnia za rok poprzedni.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Ozorków.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO
GMINY MIASTO OZORKÓW
NA LATA 2023 – 2025**

**Rozdział 1.
Postanowienia ogólne**

§ 1. Ilekroć w niniejszym Programie jest mowa o:

- 1) **ustawie** – rozumie się przez to ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 2123);
- 2) **osobie z zaburzeniami psychicznymi, odnosi się to do osoby:**
 - a) chorej psychicznie (wykazującej zaburzenia psychiatryczne),
 - b) upośledzonej umysłowo,
 - c) wykazującej inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym;
- 3) **Gminie** - rozumie się przez to Gminę Miasto Ozorków;
- 4) **organizacjach** - rozumie się przez to:
 - a) organizacje pozarządowe, w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 571),
 - b) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
 - c) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - d) spółdzielnie socjalne,
 - e) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. *o sporcie* (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r. poz. 1599), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników;
- 5) **dotacjach** – rozumie się przez to dotacje celowe w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1) lit. e) oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (tekst jednolity: Dz.U. 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.).

§ 2. Celem Programu jest ustalenie priorytetowych dla Gminy działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego służących ograniczeniu występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, zapewnieniu dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej oraz poprawie jakości życia mieszkańców miasta Ozorkowa z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich.

§ 3. 1. Realizatorami Programu są:

- 1) Przychodnie Zdrowia w Ozorkowie,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ozorkowie,
- 3) placówki oświatowe podległe Gminie,
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ozorkowie,

- 5) Miejski Ośrodek Kultury w Ozorkowie,
- 6) Miejska Biblioteka Publiczna im. K.K. Baczyńskiego w Ozorkowie,
- 7) Centrum Sportu i Rekreacji „WODNIK” w Ozorkowie,
- 8) Urząd Miejski w Ozorkowie.

2. W realizacji zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć również organizacje, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

3. Realizatorzy Programu, o których mowa w ust. 1, jeżeli pozwala na to charakter wynikających z Programu zadań, realizują Program we współpracy z organizacjami z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r. poz. 571).

Rozdział 2.

Diagnoza sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego

W Polsce, zmiany społeczno-ekonomiczne ostatnich dziesięcioleci pogłębiły takie zagrożenia dla zdrowia psychicznego jak: bieda, brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego. Przyczyniło się to do wzrastającej z roku na rok liczby zaburzeń psychicznych rejestrowanych w lecznictwie ambulatoryjnym oraz stacjonarnym. Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków i leków.

Obecnie jedną z grup szczególnie narażoną na różnego rodzaju czynniki psychospołeczne wynikające ze stresu, narastającej przemocy, dostępu do narkotyków, dopalaczy, alkoholu czy kłopotów ze znalezieniem pracy jest młodzież. W tym przypadku istotną rolę odgrywają instytucje współpracujące z młodzieżą, które są w stanie rozpoznać objawy i szybko na nie reagować (np. placówki oświatowe, organizacje). Ze statystyk Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że z powodu zaburzeń psychicznych cierpi 25 % - 33 % światowej populacji.

Rada Ministrów w rozporządzeniu z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 wskazuje, że problem zaburzeń i chorób psychicznych stał się szczególnie istotny w ostatnich latach. Do wzrostu rozpowszechnienia problemów psychicznych przyczyniła się epidemia COVID-19 oraz konieczność czasowego wprowadzenia ograniczeń z nią związanych. Obecnie kolejnym wyzwaniem są negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego wynikające z wojny toczącej się w Ukrainie oraz konieczność zapewnienia właściwego wsparcia dla osób dotkniętych tym konfliktem.

Statystycznie w Polsce co czwarta osoba miała lub będzie mieć problemy ze zdrowiem psychicznym. Zadania dla samorządów lokalnych w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego prócz Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zostały określone w następujących aktach prawnych:

- 1) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 2123);
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy domowej* (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.).

Trudno jest dokładnie określić liczbę mieszkańców Gminy, którzy cierpią na choroby i zaburzenia psychiczne, ponieważ informacje o osobach chorych psychicznie są z reguły rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać. Liczba ludności Gminy, tak jak większości małych miast ulega systematycznemu zmniejszeniu. Na dzień 31.12.2020 r. Gminę zamieszkiwało 18211 mieszkańców, natomiast na dzień 31.12.2021 r. 17900 mieszkańców, w 2022 roku liczba mieszkańców wyniosła 17631.

Badania Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie wykazały, że od 1990 r. w naszym kraju liczba osób cierpiących z powodu zaburzeń psychicznych wzrosła ponad dwukrotnie, w tym chorujących na zaburzenia afektywne (depresja, mania) i schizofrenię prawie trzykrotnie. Znaczny jest też wzrost liczby osób uzależnionych. Zwiększyła się także liczba popełnionych samobójstw, których jedną z przyczyn jest choroba psychiczna.

Z danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika że w 2019 roku liczba samobójstw dokonanych przez osoby w wieku 13-18 lat wyniosła 94 (w łódzkim 9 osób), w 2020 w tej samej grupie 106 (w łódzkim 4 osoby), w 2021 roku 125 (w tym 6 w łódzkim). Najczęstszymi przyczynami samobójstw, prób samobójczych są trudności w szkole i problemy w rodzinie, nieco rzadziej zawiedziona miłość. Postępowanie takie jest próbą zademonstrowania swoich problemów, zaistnienia w rodzinie. W 2019 roku liczba samobójstw w województwie łódzkim wyniosła 345, w 2020 roku 329, w 2021 roku 325. Najczęstszym powodem samobójstwa była choroba lub zaburzenia psychiczne, choroba fizyczna, nieporozumienia rodzinne lub przemoc w rodzinie, zawód miłośny, złe warunki ekonomiczne (np. długi). Odpowiednie programy profilaktyczne mogą się przyczynić do zmniejszenia skali występowania zaburzeń psychicznych, których skutkiem są m.in. zamachy samobójcze, np. Program Przeciwdziałania Przemocy, Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Zdrowie psychiczne jest kapitałem pozwalającym mieszkańcom Gminy na realizowanie ich intelektualnego i emocjonalnego potencjału oraz znalezienie i odgrywanie swoich ról w życiu społecznym, w szkole i w pracy. Dlatego tak ważne jest zapewnienie osobom cierpiącym na zaburzenia psychiczne powszechnie dostępnej i wysokiej jakości opieki oraz zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej. Zatrudnienie odgrywa kluczową rolę w ponownym włączaniu do społeczeństwa osób z problemami zdrowia psychicznego i zapewnia osobom chorym ekonomiczne podstawy samodzielności. Istotną rolę w aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi pełnią małe i średnie przedsiębiorstwa, które biorą udział w przemianach gospodarczych Gminy, dając zatrudnienie coraz większej liczbie mieszkańców i pobudzając rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Sprzyja temu położenie Ozorkowa w centralnej Polsce, w województwie łódzkim, w odległości ok. 25 km od Łodzi, co daje możliwość wykorzystania potencjału gospodarczego, naukowego i oferty kulturalnej tego miasta.

Rozdział 3.

Cele główne i szczegółowe programu

§ 4. Działania w zakresie ochrony zdrowia psychicznego wśród mieszkańców Gminy są realizowane poprzez osiągnięcie trzech priorytetowych celów:

1. Cel główny: Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego.

Cele szczegółowe:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego

Działanie: przygotowanie i realizowanie lokalnych akcji informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom korzystnym dla zdrowia psychicznego.

Wskaźnik monitorujący: liczba akcji w skali roku.

Realizatorzy: Miejska Przychodnia Zdrowia w Ozorkowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej placówki oświatowe, Urząd Miejski w Ozorkowie, organizacje;

2) kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego

Działanie: organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, prozdrowotnych.

Wskaźnik monitorujący: odsetek populacji biorącej udział w imprezach /rok.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Centrum Sportu i Rekreacji „WODNIK” w Ozorkowie, Miejski Ośrodek Kultury w Ozorkowie, Urząd Miejski w Ozorkowie, organizacje.

2. Cel główny: Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia psychicznego.

Cele szczegółowe:

1) organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego

Działanie: opracowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskaźnik monitorujący: publikacja w formie papierowej i pliku pdf zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Ozorkowie w zakładce „Ochrona zdrowia”.

Realizator : Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ozorkowie;

2) ograniczanie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego

Działanie 1: reagowanie na zaburzenia psychiczne wśród mieszkańców Gminy, które mogą być symptomem pogorszenia zdrowia psychicznego zagrażającego depresji, samobójstwu lub zagrożeniem dla zdrowia i życia innych mieszkańców Gminy.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób skierowanych do pedagoga szkolnego, psychologa, Poradni Leczenia Uzależnień Miejskiej Przychodni Zdrowia w Ozorkowie, liczba interwencji Komisariatu Policji w Ozorkowie związanych z próbami samobójczymi lub sytuacjami zagrażającymi zdrowiu i życiu innych mieszkańców Gminy.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Przychodnia Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Ozorkowie.

Działanie 2: zapobieganie przemocy domowej, w szkole i w środowisku lokalnym z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych, realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Wskaźnik monitorujący: liczba rodzin, w których stwierdzono przemoc domową i liczba zarejestrowanych sprawców przemocy.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Przychodnia Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Ozorkowie, realizatorzy Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy.

Działanie 3: przeciwdziałanie alkoholizmowi i innym uzależnieniom, realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób, u których stwierdzono problem uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Przychodnia Zdrowia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Ozorkowie, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

3. Cel główny: Integracja społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele szczegółowe:

1) zapewnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego, niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Działanie: poszerzenie, zróżnicowanie i unowocześnianie form pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskaźnik monitorujący: liczba osób korzystających z pomocy i oparcia społecznego.

Realizatorzy: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ozorkowie, Urząd Miejski w Ozorkowie, organizacje.

2) przeciwdziałanie stygmatyzacji, wykluczeniu i nierównemu traktowaniu chorych, ich rodzin oraz instytucji zajmujących się psychiatryczną opieką zdrowotną.

Działanie 1: przygotowanie i realizacja lokalnych akcji informacyjno-edukacyjnych sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskaźnik monitorujący: liczba akcji, kampanii w skali roku.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Miejska Biblioteka Publiczna im. K.K. Baczyńskiego w Ozorkowie, Urząd Miejski w Ozorkowie, organizacje.

Działanie 2: organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, prozdrowotnych służących zwiększeniu integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wskaźnik monitorujący: przygotowane akcje, kampanie, imprezy w skali roku.

Realizatorzy: placówki oświatowe, Miejski Ośrodek Kultury w Ozorkowie, Miejska Biblioteka Publiczna im. K.K. Baczyńskiego w Ozorkowie, Centrum Sportu i Rekreacji WODNIK, Urząd Miejski w Ozorkowie, organizacje.

Rozdział 4. Finansowanie Programu

§ 5. Program jest finansowany ze środków budżetu Gminy Miasto Ozorków. W finansowaniu realizacji celów i zadań Programu mogą uczestniczyć również inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu (Narodowy Fundusz Zdrowia, świadczeniodawcy usług medycznych). Zakłada się także możliwość pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej.

Rozdział 5. Koordynacja i monitoring Programu

§ 6. 1. Podmioty realizujące Program przesyłają Wydziałowi Oświaty, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Ozorkowie w terminie do dnia 31 marca roczne sprawozdania z wykonania zadań objętych Programem w roku poprzednim. Sprawozdania powinny zawierać odniesienie do wskaźników, o których mowa w Rozdziale 3 Programu.

2. Do 30 kwietnia Burmistrz przedstawi Radzie Miejskiej w Ozorkowie sprawozdanie zbiorcze z realizacji Programu za rok poprzedni.

UZASADNIENIE

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Przyjęcie przez Radę Miejską w Ozorkowie „Programu ochrony zdrowia psychicznego na lata 2023 – 2025 Gminy Miasto Ozorków” ma przede wszystkim służyć promocji zdrowia psychicznego, zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, polepszeniu dostępności do świadczeń pomocy zdrowotnej oraz wsparcia w środowisku rodzinnym i społecznym.

W związku z powyższym zasadne jest przyjęcie powyższej uchwały.